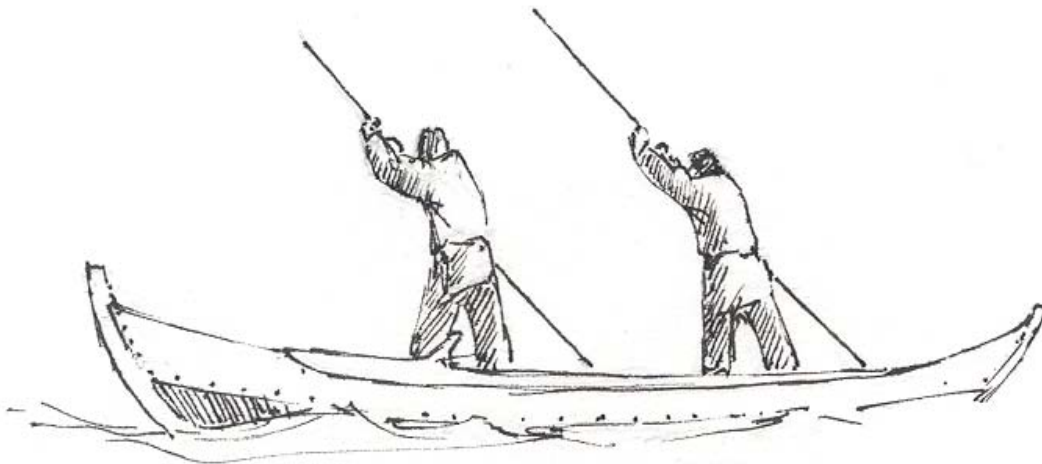

DRIFTSPLAN FOR REISAELVA

2006 – 2010

Planen er utarbeidet på oppdrag fra Reisa Elvelag

av:

Tore Bjørnstad og Kjetil Bjørklid

INNHOLDSFORTEGNELSE

ORGANISERING OG DRIFT AV REISA ELVELAG	4
VISJON.....	4
MÅL	4
GENERELL BESKRIVELSE AV VASSDRAGET	4
AVGRENSNING AV PLANEN OG DRIFTSPLANOMRÅDE	5
FISKEBESTANDENE.....	7
LAKS	7
Tetthet av lakseyngel.....	7
Gytefiskregistreringer	9
SJØØRRET	10
SJØRØYE	10
IKKE-BIOLOGISKE FORHOLD I VASSDRAGET SOM DIREKTE ELLER INDIREKTE KAN PÅVIRKE BESTANDENE AV LAKS, SJØØRRET OG SJØRØYE.....	11
3.1 Vassdragsregulering	11
3.2 Sandtak/Grusforekomster.....	12
3.3 Elveforbygninger	12
3.4 Jordbruksavrenning og kloakk	12
3.5 Avfallsplasser.....	13
3.6 Elvebåttrafikk.....	13
3.7 Ulovlig fiske	14
3.8 Vannføring i hovedvassdrag	14
3.9 Isforhold.....	15
3.10 Vanntemperatur.....	15
3.11 Vannkjemi	16
BIOLOGISKE FORHOLD SOM KAN/HAR INNVIRKNING PÅ BESTANDENE AV LAKS, SJØØRRET OG SJØRØYE	17
4.1 Smoltalder og vekst hos lakseyngel.....	17
4.2 Gyte- og oppvekstforholdene for laks	17
4.3 Sjølaksefiske	17
4.4 Parasitter og sykdommer.....	19
4.5 Steinulke (Cottus poecilopus)	19
4.6 Predatorene	19
4.7 Oppdrettslaks	20
4.8 Biotopforbedringer og fiskekultivering	20
4.9 Kultivering.....	21
5. BIOLOGISK HANDLINGSPLAN.....	22
5.1- Overvåkning av laksebestanden	23
5.2 – Kunnskapsheving på sjørøye og sjøørret i vassdraget.	23
5.3 – Videoovervåkning av oppgang i vassdraget.....	24
5.4 – Kultiveringsforsøk	25
5.5 – Fiskeregler/revisjon av fylkesforskriften for fiske i vassdrag i Troms	26
5.6 – Biotopforbedrende tiltak.....	28
5.7 – Forebyggende tiltak mot Gyrodactylus salaris.....	28

6. HANDLINGSPLAN FOR NÆRING OG REKREASJON.....	30
6.1 – Oppsyn	30
6.2 – Tilretteleggingsplan for vassdaget	30
6.3 – Oppfølging av tilretteleggingsplan for vassdraget.	30
6.4 – Markedsføring og salg	30
6.5 – Arrangement ved sesongstart.....	32
6.6 – Folkemøte/informasjonsmøte	32
7. REFERANSER.....	33

Foto: Marek Tachezy

FORORD

Reisa Elvelag besluttet høsten 2005 å rullere driftsplanen for Reisaelva. Den opprinnelige planen ble ført i pennen av Tor Larsen og Dag Gjerstad (ONN), mens revisjonen er ført i pennen av Statskog/Fjelltjenesten i Troms v/ prosjektleder Tore Bjørnstad i samarbeid med Kjetil Bjørklid. Ei arbeidsgruppe bestående styremedlemmer i Reisa Elvelag har kommet med nyttige innspill i planprosessen. Gruppen har i tillegg til prosjektleder bestått av Jørgen Nerdal, Tore Yttregaard og Roald Storslett. Det er i planprosessen også avholdt 2 folkemøter som har gitt oss gode tilbakemeldinger på forvaltningen av vassdraget, og hva som må prioriteres i de kommende år.

ORGANISERING OG DRIFT AV REISA ELVELAG

Reisa elvelag ble opprettet i 1995 som følge av dom i Nord-Troms jordskifterett, hvor bruksordning for fisket i den lakseførende del av Reisaelva ble vedtatt. Formålsparagrafen til Reisa elvelag som er nedfelt i vedtektene lyder som følger:

”Elvelaget skal ha som mål å få til en administrering av fisket i den lakseførende del av Reisaelva som kan få opp laksebestanden og derved skaffe inntekter som skal brukes til så vel frivillig som lønnet oppsyn og til kultivering, samt dekke administrasjonsutgiftene ved ordningen. Det er videre et mål ved ordningen at elva skal gi et økonomisk overskudd som kan tilbakeføres grunneierne.”

Styret i Reisa elvelag består av 7 medlemmer, to fra de private grunneierne, to fra Statskog og 3 fra de fiskeberettigede. Styret forvalter vassdraget i henhold til vedtektene og vedtatt visjon og mål:

VISJON

Reisa Elvelag skal bli den beste forvalteren av anadrome vassdrag i landet.

Kunnskapen som Reisa Elvelag besitter skal bli etterspurt i offentlig forvaltning, forsknings- og fagmiljø og hos andre vassdragsforvaltere i landet.

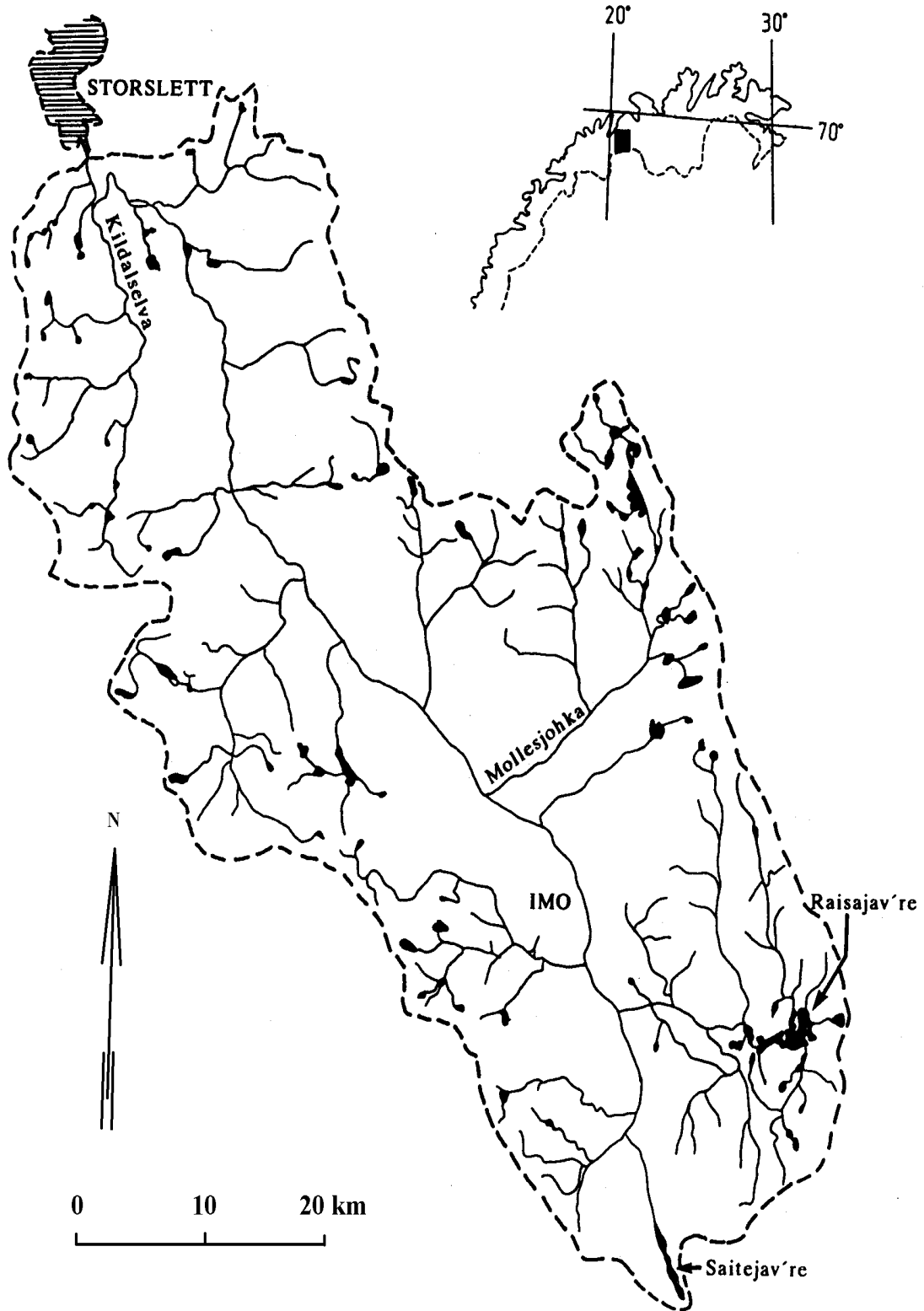
MÅL

1. Reisa Elvelag skal besitte et solid kunnskapsgrunnlag om Reisaelva og fiskebestandene. Ut fra kunnskapsgrunnlaget skal en definere flaskehals for bestandene av fortrinnsvis laks, men også for sjørøye og sjøørret.
2. På bakgrunn av kunnskapsgrunnlag velge strategi for å bevare og øke bestandene av anadrom laksfisk i vassdraget.
3. Reisa Elvelag skal holde nær kontakt med
 - a. lokalbefolkningen
 - b. forvaltningsmyndigheter
 - c. forsknings- og fagmiljøerslik at den kunnskapen de besitter blir i varetatt i forvaltning og drift.
4. Reisaelva skal forvaltes slik at elva blir en
 - a. Viktig rekreasjonskilde for befolkningen i Nordreisa og tilreisende fiskere og turister
 - b. Ressurs for næringsutvikling i Reisa dalen
5. Reisa Elvelag skal ha en solid økonomi

GENERELL BESKRIVELSE AV VASSDRAGET

Reisavassdraget ligger i Nordreisa, Kvænangen og Kåfjord kommuner i Troms, Kautokeino kommune i Finnmark og Lappin Laani i Finland, og er tidligere beskrevet av flere forfattere. (Haugerud & Gabler 1995, Gabler 1994 og Halvorsen et. al 1994). Nedbørsfeltets areal er på 2706 kvadratkilometer, hvorav bare 2% av arealet ligger i Finnmark fylke/Finland. Dette gjør Reisavassdraget til det nest største vassdraget i Troms fylke etter Bardu/Målselv

Fig. 1 Vassdragskart over Reisaelvas nedslagsfelt (etter Halvorsen et al. 1994)

FISKEBESTANDENE

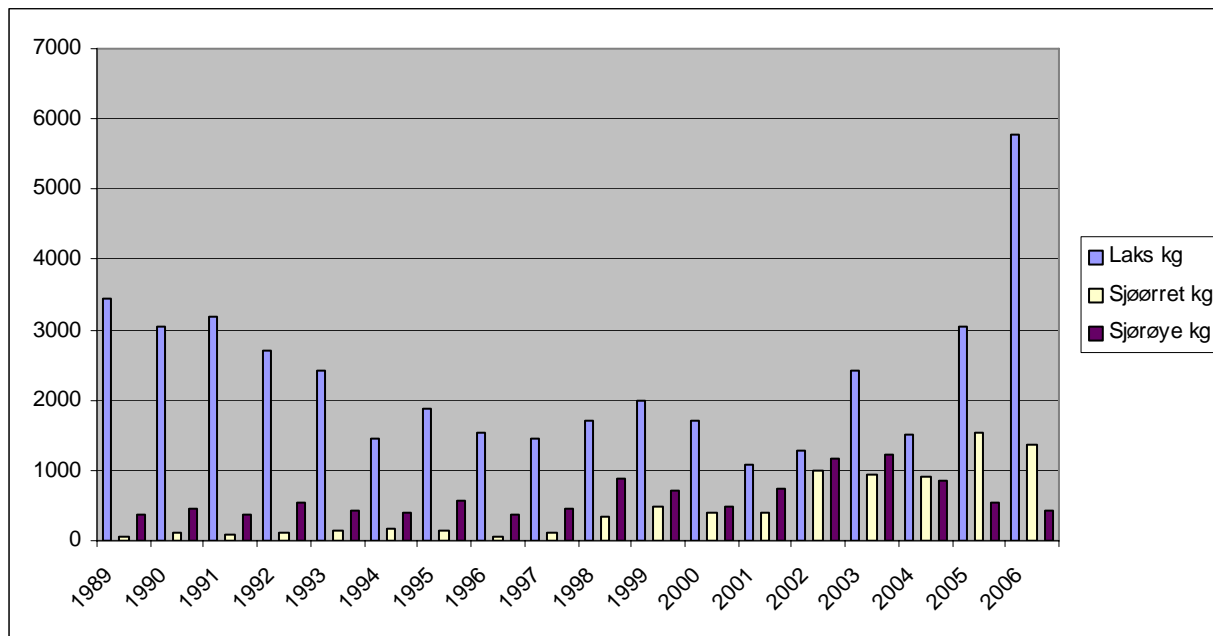
Systematiske fangsttall er registrert fra 1989. De registrerte fangster av laksefisk i Reisaelva fra 1989 til 2005 varierer fra 1 500 kg til drøyt 3 000 kg. I forhold til en lakseførende strekning på ca 85 km, er dette forholdsvis lave tall. Det har blitt hevdet fra aktive fiskere og grunneiere at fangstene tidligere år kunne være over 10 000 kg per år. Dette er imidlertid tall det er vanskelig å få dokumentert.

elva. Med bakgrunn i dette ble det i årene 1996-2003 gjort en rekke tiltak for å redusere beskatningen av laks både i fjorden og i elva. For elva sin del så ble blant annet fiskestarten utsatt, først fra 15. juni til 1. juli, senere til 15. juli. Det ble innført timefredning og ikke minst utsettingsplikt for laks over 5 kg / 80cm, samt døgnkvote på 3 laks.

LAKS

Med bakgrunn i fangsttallene for perioden 1989-2006 (fig. 2) så hadde laksen i Reisaelva en betydelig tilbakegang i årene først på 90-tallet. Utviklingen var dramatisk og man hevdet årsaken kunne ligge i høg beskatning både i sjø og elv, noe som ga lite gytefisk i

Fig. 2 – Rapporterte fangster i Reisaelva 1989 - 2006

Tetthet av lakseyngel.

På en del faste lokaliteter i vassdraget er det over tid gjennomført registreringer av tettheter av lakseyngel.

Registreringene foregår med elektrisk fiskeapparat.

Tetthetsberegninger av lakseyngel ble foretatt på 36 lokaliteter i 1990 (Halvorsen et.al 1994). Laksunger

ble funnet på 26 lokaliteter, og 10 av disse lokalitetene ble overfisket 3 ganger. **Gjennomsnittlig tetthet på disse 10 lokalitetene var 4,4 laksunger/100 m².** (Varierende fra 0 til 9 individer/100 m²)

I 1999 ble det foretatt elektrofiske på 35 – hovedsakelig de samme lokalitetene som i 1990 (Svenning 2000). Laksunger ble funnet på 26. På disse var det tetthetsvariasjoner varierende fra 1.1 til 14.1 laksunger pr. 100kvm elveareal. **Gjennomsnittet for de 26 lokalitetene med laksunger ble beregnet til 4.6 laksunger/100 kvm.**

I 2005 ble det foretatt elektrofiske på 12 lokaliteter (Svenning 2006). I all hovedsak på de samme

lokaliteter som også ble fisket i 1990 og 1999. Det ble funnet laksunger på alle lokalitetene, - varierende fra 0,5 – 73 pr 100 kvm.

Gjennomsnittet for de 12 lokaliteter ble ut fra dette beregnet til 24,2 laksunger/100 kvm.

Resultatene av elektrofiske i 2005 viser at tettheten av laksunger er vesentlig høyere nå enn i perioden 1990-2003 (Svenning 2006). Halvorsen et.al (1989) undersøkte ungfisktettheter i en rekke vassdrag i Troms og fant at tetthetene i de aller fleste vassdragene lå i størrelsesorden 10-30 fisk pr. 100 kvm. Resultatet fra i 2005 viser dermed at tettheten av yngel i Reisaelva er på nivå med øvrige vassdrag i Troms.

Foto: Kjetil Bjørklid

Gytefiskregistreringer

Gytefiskregistreringen kan man si er varetellingen i elva etter at fiskesesongen er over. Registreringen foregår ved at froskemenn lar seg drive nedover elva og fysisk observerer/teller laks.

Tellingeregistreringer av høstbestanden er svært nyttig i forhold til en målrettet forvaltning av Reisa.

Sammenholdt med fangsstatistikker kan man si noe om totaloppgangen, og dermed fangstdødeligheten i elva. Videre vil man kunne si noe om gytebidraget, og forventet reproduksjon de kommende årene. Sett i sammenheng med el-fiskeregistreringer vil vi over tid få en bra pekepinn på den direkte virkningen av tiltak i elv og sjø.

Tabell . Estimert antall gytelaks i Reisaelva i perioden 2000-2005. Det ble ikke foretatt tellingene i 2004 (Svenning 2006).

	Smålaks	Mellomlaks	Storlaks	Totalt
2000	103	45	61	138
2001	161	68	184	285
2002			ca 220	> 500?
2003			ca 300	>700?
2005	407	193	329	929

Fra gytefiskregistreringen 2005. Foto: Tarjei Gunnestad

Med bakgrunn i disse registreringene så har gytebidraget i Reisaelva økt fra om lag 765 000 rognkorn i 2000 til nærmere 4 millioner rognkorn i 2005. Beregnet etter vanddekket areal så tilsvarer dette en økning fra 0,4 – 2,4 egg/m² (Svenning 2006). Svenning (2006) hveder at en rognmengde på det nivå som er estimert i 2005 er tilstrekkelig for å opprettholde en god laksebestand i Reisaelva.

Laksebestanden i Reisaelva har vist en positiv utvikling de siste 5 åra, noe som bekreftes av både fangsttallene og gytefisk tellingene. Yngeltellingen fra 2005 viser også en svært gledelig økning av tettheten av ungfisk i elva. Man skal være varsom med å dra konklusjoner ut fra et såpass kort tidsrom, men utviklingen er interessant og positiv med tanke på framtida for reisa-laksen. Svenning (2006) mener det er all grunn til å tro at de forvaltningsmessige tiltak som er gjennomført både i sjøen og hovedelva har ført til at bestanden av gytelaks, og spesielt stor

laks, har økt i Reisaelva de siste årene. Å opprettholde en sterk gytebestand er sannsynligvis det beste enkelttiltak for å sikre og opprettholde reisaelva som ei attraktivt elv for sportsfiske. En tilstrekkelig gytebestand, og et stort antall fiskeunger, er også den beste garantien i forhold til å bevare reisalaksens økologiske og morfologiske særtrekk.

SJØØRRET

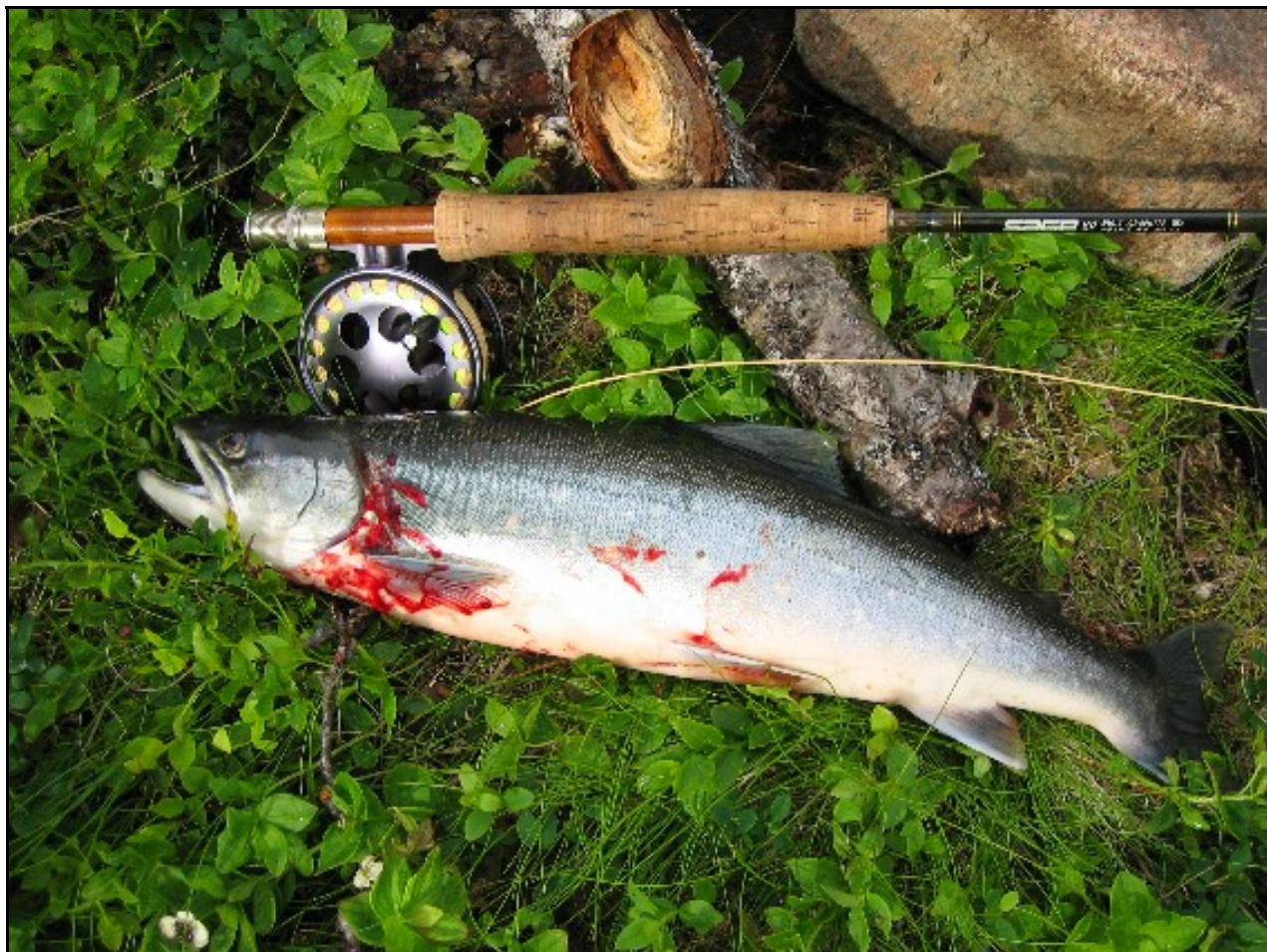
Sjøørretfisket i Reisaelva har tatt seg vesentlig opp det siste tiåret. Rapporterte fangster tidlig på 90-tallet lå årlig på rundt 100 kg. De siste årene har derimot fangstene økt jevnt og trutt og nådde en foreløpig topp i 2005 med hele 1500 kg (fig. 2). De økte fangstene av sjøørret i Reisaelva kan ha sammenheng med endringer i fiskemønsteret blant fiskerne ved at man i en periode der fisket etter laks har vært begrenset, har fisket mer spesifikt etter sjøørret. Forlengelsen av fiskesesongen for sjøørret og sjørøye til ut september er nok også en vesentlig årsak til de økte fangstene de senere år. Det skal derimot sies at økningen i fangst av sjøørret er ikke spesiell for Resiavassdraget men gjelder for de fleste vassdrag i fylket. Man vet lite om årsakene til dette, men også hos sjøørreten så antar man at det er redusert beskatning i sjøen som er hovedårsaken til at det fanges mer sjøørret i vassdragene.

Kunnskapen om sjøørretens liv og laden i Reisavassdraget er mangelfull. Tettheter av ørretyngel ble undersøkt av Halvorsen et al. (1994). Med unntak av noen få lokaliteter, ble det registrert lave tettheter av ørret både i sidevassdrag og hovedvassdrag.. Under elektrofisket i 2005 utgjorde andelen ørret 12,9%. Tilsvarende tall fra 2003 var 2,9%. Dette antyder at også tetthetene av ørret har økt de senere år (Svenning 2006).

Fangstrapportene viser at det er i de nedre delene av elva (sone 1-3) at over 80% at fisken fanges. I motsetning til laksen så utnytter den i større grad små bekker og trives i strømsvake partier i elva (NJFF 2006). I Reisaelva så er det grunn til å anta at sjøørreten hovedsaklig gyter i hovedelva, men det skal ikke utelukkes at en del av sidevassdragene kan spille en viktig rolle for rekrutteringen til sjøørretbestanden. Historiske beretninger antyder at Josvassdraget skal ha hatt en ikke ubetydelig ørretbestand. Det er ikke mulig å dokumentere at dette dreide seg om anadrom fisk, men både størrelsesbeskrivelser og fangstform antyder at dette var tilfelle. Det antydes fra fiskere at det i de siste årene har vært en økning i ørretfangstene i spesielt Josvatnet, og det blir hevdet at flere av fangstene må være sjøørret. Med den betydning som sjøørretfisket har fått i Reisaelva de siste årene så er det svært ønskelig å få mer kunnskap om artens bruk- og produksjonsvilkår i vassdraget. Oppfølgende undersøkelser av Josvassdraget spesielt vil derfor være naturlig å sette på tiltaksplanen.

SJØRØYE

Tettheter av røyeyngel ble undersøkt av Halvorsen et al. (1994). Røye ble registrert på 47 % av undersøkte lokaliteter i hovedelva, men tettheten var som oftest lav. I sideelvene ble det derimot registrert høyere tettheter, noe som kan tyde på at sidevassdragene er vel så viktige for sjørøya. Under elektrofisket som ble gjennomført i 2005 var 6,5% av total fanget fisk røye, mens tilsvarende tall fra 2003 var 1,2%. Fra lokale fiskere antydes det at sjørøyebestanden har hatt en negativ utvikling de siste årene. Dette bekreftes for så vidt også i fangstrapportene. Hvorvidt dette er en realitet, eller kan tilskrives andre forhold som senere fiskestart, endret fiskemønster m.m. vil det være viktig å få etterprøvd og dokumentert.

Fluefanget sjørøye. Foto: Tore Bjørnstad

IKKE-BIOLOGISKE FORHOLD I VASSDRAGET SOM DIREKTE ELLER INDIREKTE KAN PÅVIRKE BESTANDENE AV LAKS, SJØØRRET OG SJØRØYE

3.1 Vassdragsregulering

Reisavassdraget er som tidligere nevnt et vernet vassdrag og er derfor ikke regulert for kraftutbygging. Kildalselva, som har sitt samløp med Reisaelva ca 3 km fra Reisaelvas munning, er demmet opp i forbindelse med kraftproduksjon ca 21 km fra samløpet med hovedelva. Etter som Kildalselva ikke omfattes av denne planen, og fordi effekter av kraftutbyggingen i Kildalselva ikke antas å ha noe betydelig effekt på laksebestanden i hovedvassdraget, vil denne kraftutbyggingen ikke bli berørt i denne

planen.

For Mollesjohka, som renner ut i øvre del av Reisaelva, er ca 18 % av nedslagsfeltet overført til Abbujohka i Kvænangen som en del av reguleringen til Kvænangen Kraftverk i 1967. Som følge av dette har Reisaelva har tapt ca 1,8 % av nedslagsfeltet. Halvorsen et al. (1994) oppgir reduksjonen i vannføringen som følge av denne reguleringen til å være 6 – 7 %. Dette forutsetter imidlertid at nedbøren i det regulerte området er mye større enn i

nedslagsfeltet for øvrig, noe vi ikke har sett dokumentert. Saltveit et. al. (1998) konkluderer med at reduksjonen i vannføring som følge av reguleringen neppe har innvirkning på produksjonen av laks i hovedvassdraget. Fra enkelte hevdes det at reguleringen av Mollesjohka har ført til bunnisdannelse i nedre del Reisaelva. En antatt grunn til dette er at den relative kjølingseffekten av de mer kalde sideelvene i nedre del av Reisavassdraget nå er større en før reguleringen av Mollesjohka. Det er ikke kjent at det er foretatt kartlegging av bunnisdannelse etter reguleringen av Mollesjohka, og man har heller ikke dokumentasjon på forekomsten av bunnis før utbyggingen. Det er derimot ønskelig at spørsmålet tas opp og forsøkes besvart/dokumentert.

3.2 Sandtak/Grusforekomster

En registrering i 1990 viste 10-15 grustak (de fleste ved Røyelen, Styggøra og Potkaholmen) som lå rett ved elva/elvesonen (Grunnlag for vannbruksplanlegging, Nordreisa kommune, Miljøvernlederen, 1992). Antallet grustak er i dag redusert, og i 1995 ble det innført forbud mot ukontrollert uttak av grus i elveområdet. Virksomhet knyttet til grusuttak anses i dag ikke å ha noen påviselig negativ effekt på vassdraget og fiskebestandene.

3.3 Elveforbygninger

Reisaelva har mange elveforbygninger. Mest omfattende i området fra Reisaautløpet til Tørfoss, noe mindre fra Tørfoss til Bilto og ingen ovenfor Bilto. Forbygningene har dels form av rene erosjonssikringer, dels som utretting av elveløpet. I tillegg til selve hovedelva er det også utført

forbygninger i Sagelva, Røyeelva, Moskoelva, Puntaelva. og Joselva. Målet med forbygningene er bla. å hindre erosjon av dyrkbar jord, skog og veisystemer. Forbygningene har medført at elveløpet og strømsystemet har forandret seg mye i nedre deler av elva. Det er blitt hevdet av grunneiere at elvas forandring av løp har påvirket grunnvannsnivået i dalen.

Negative effekter av forbygninger er tap av kantvegetasjon, økt vannhastighet og et mer ensartet bunnsstrat. Ensformig bunnsstrat kan føre til at både artsmangfoldet av bunndyr og mangfoldet av fiskebiotoper blir mindre. Slike områder er derfor ofte lite produktive. Den omfattende etableringen av forbygninger kan være medvirkende til at produksjonen av lakseyngel er lavere i den nedre delen av Reisaelva enn i den øvre. En måte å forbedre produksjonen i slike områder er utplassering av store steiner. Steiner bremser vannhastigheten og bak steinene vil det etter hvert etablere seg alger og moser, og senere forskjellige bunndyr, med økt tetthet av ungfisk som resultat. I tillegg vil strømmen ofte grave ut kulper bak slike steiner som kan bli standplasser for litt større fisk.

I 2002 gikk NVE, Nordreisa kommune og Reisa Elvelag sammen i prosjekt Reisavassdraget for bl.a. å utarbeide en helhetlig tiltaksplan for vassdraget.

Formålet er å restaurere mest mulig av inngrepene i vassdraget og bedre elvemiljøet og landskapsbildet langs vassdraget. I prosjektet er det beskrevet 16 elvestrekninger som skal restaureres (NVE 2004).

Tiltakene er planlagt ferdigstilt i 2008.

3.4 Jordbruksavrenning og kloakk

Målinger av plantenæringsstoffer fra landbruk er kun

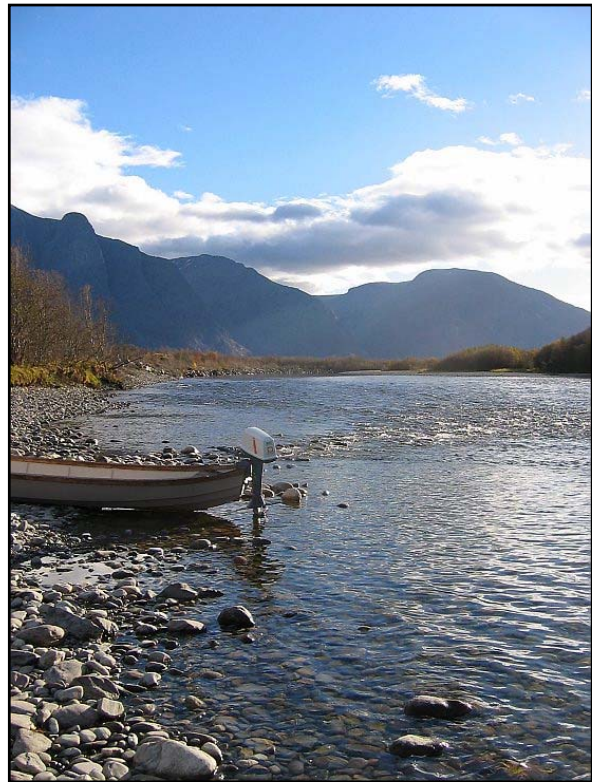
målt i øvre og nedre del av Joselva og i 6 bekker i nærheten av jordbruk (Staubo & Rudberg, 1989). I Joselva er det målt mellom 2 og 19 $\mu\text{g/l}$ totalt fosfor og mellom 170 og 250 $\mu\text{g/l}$ totalt nitrogen. Tilsvarende verdier i hovedvassdraget antas å være lavere fordi hovedvassdraget får relativt mindre tilsig fra jordbruk enn Joselva. Det ble målt atskillig høyere verdier i bekkene i nærheten av jordbruk. Disse bekkene antas imidlertid å ha så liten vannføring at forurensningsbidraget herfra kun kan ha betydning i et lite område, for eksempel der hvor disse bekkene renner ut i hovedvassdraget.

Jordbruksavrenning består i hovedsak av plantenæringsstoffer. En viss tilførsel av plantenæringsstoffer i ei lakseproduserende elv kan være positivt ettersom det vil gi opphav til økte mengder alger og vannplanter som mange bunndyr lever av. De naturlige mengdene plantenæringsstoffer i Reisaelva er imidlertid så lave at eventuelle bidrag fra slike kilder neppe vil ha noen negativ effekt på miljøet i elva. Høye verdier av plantenæringsstoffer målt i bekker i tilknytning til jordbruk, antas ikke å ha negativ effekt på elvas lakseproduksjon som helhet.

3.5 Avfallsplasser

I Reisa dalen er det en stor avfallsplass, Galsomælen. Denne ligger ca 400 meter fra tilgrensende sidebekk som ender i Reisaelva. Fyllplassen er anlagt etter retningslinjene fastsatt av Fylkesmannens miljøvern avdeling. Potensiell forurensningsfare fra fyllplassen kan deles i to; den direkte som skyldes avrenning/utsivning til vassdraget, og den indirekte som skyldes spredning av avfall og sykdomsorganismer med fugl/skadedyr.

På Galsomælen er det anlagt prøvebrønner i umiddelbar nærhet av deponiet. Det tas regelmessige vannprøver fra disse brønnene for å kontrollere at det ikke er uønsket sig fra det tette deponiet.

El-fiskestasjon ved Røyelen. Foto: Kjetil Bjørklid

3.6 Elvebåttrafikk

Det foreligger ingen nyere registreringer av elvebåttrafikken i Reisaelva, men det hevdes fra enkelte hold at trafikken har avtatt de senere år. Elvebåter skremmer fisk ved at de kaster skygger på bunnen og ved å produsere høy lyd. Det finnes veldig få lydmålinger fra påhengsmotorer. Om en går ut fra de få lydmålinger som finnes, så virker det sannsynlig at laks kan bli skremt av lydnivået fra en elvebåt i en avstand av ca 10 meter fra motoren. Av denne grunn vil sannsynligvis elvebåttrafikken skremme nylig oppvandret laks og muligens stresse fisk som har stått i elva ei stund når trafikken er på det hyppigste.

Konsekvensen av dette vil være at sjansen for å fange fisk og rekreasjonsverdien av fisket vil reduseres.

Ettersom laksen bør ha fred før og under gyting, så vil hyppig elvebåttrafikk være ugunstig, og i verste fall ødeleggende, for gytesuksessen.

I og med at elvebåttraffiken ser ut til å ha avtatt de senere år finner vi ikke på nåværende tidspunkt grunnlag for å iverksette tiltak for å begrense båtbruken. Reisaelva betyr mye for store deler av befolkningen i rekreasjonsøyemed og eventuelle tiltak må derfor ta hensyn til dette. Mulige tiltak overfor båttrafikken kan være å begrense den til kun nyttekjøring i gytetiden. Tiltak for å heve kvaliteten på laksefisket kan være å avgrense rekreasjonskjøringen til den tiden av døgnet laksefisket er fredet og at båtførere ved eventuell båtjøring i fisketiden senker motorturtallet/stopper motoren når fiskere passerer.

3.7 Ulovlig fiske

Omfanget av illegalt (garn) fiske har avtatt betydelig de senere årene. Fortsatt blir det beslaglagt et og annet garn i elva, men det er svært langt fra de tilstandene som kunne oppleves for 10 – 15 år siden.

Den mest tydelige utfordringa i dag ligger i å holde kontroll med at fiskereglene overholdes, - kanskje spesielt i forhold til storlaksfredninga og gjenutsettingspåbudet. Selv om vi registrerer at det er innrapportert nesten 90 gjenutsettinger (879 kg), er det nok dessverre også mørketall vi ikke greier å avdekke.

En faktor som klart har påvirket denne situasjonen i positiv retning, er den utvidete fisketida på høsten. Med sportsfiskere til stede i elva til nær sagt alle

døgnet tider, er det åpenbart mye vanskeligere å bedrive ulovligheter.

Likeledes er det åpenbart at selve fiskekulturen i Reisa har gjennomgått en endring over tid; Stadig flere ser ut til å gå over fra sluk til fluefiske, og dermed et mer artsrettet fiske. Det vil dermed være fiskere til stede på beste røye- og ørretplassene, noe som igjen medvirker til at den lokale 'aksepten' av tyvfisket forsvinner.

Det vil fortsatt være behov for et sterkt oppsyn i årene som kommer, men dersom den positive trenden fortsetter, bør etter hvert få mer av sin tid målrettet mot informasjon og tilrettelegging overfor kortkjøperne.

I sesongen 2005 ble det utført 350 dagsverk med betalt oppsyn. I tillegg kommer evt. grunneieroppsyn på egen eiendom, samt det oppsynet Fjelltjenesten/SNO utfører som en forlengelse av sjølaksoppsynet.

Det ble i 2005 beslaglagt 4 garn, og 4 personer anmeldt for brudd på fiskereglene. I tillegg ble et ukjent antall saker løst ved tilrettevisning/advarel.

3.8 Vannføring i hovedvassdrag

Reisevassdraget kjennetegnes med en lav vintervannstand og kraftige vårflokker med kort responstid. Flokken starter normalt rundt midten av mai og varer et stykke ut i juli. I perioden før vårflokken kan den gjennomsnittlige vannføringen ligge på mellom 1-6 m³/s, mens den i midten av juni vil være rundt 200 m³/s og med ekstremverdier opp i 300 m³/s.

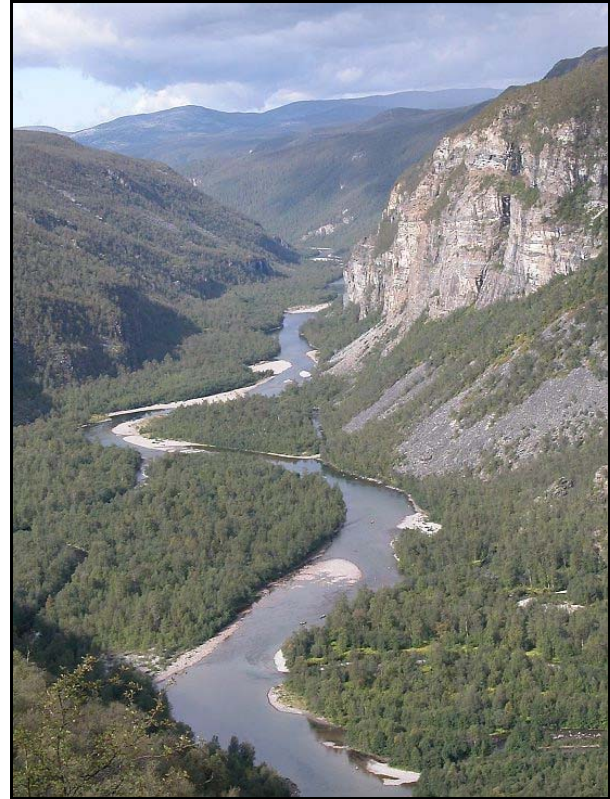
Av sideelvene er Kildalselva regulert til kraftutbygging. Dermed er vårflokken dempet

betraktelig. Kildalselva samløper med hovedvassdraget ca 3 km overfor munningen, og flomkarakteristikken i Kildalselva vil ikke påvirke hovedvassdraget som helhet. Reguleringa av Mollesjohka har bidratt til at vannføringa i hovedvassdraget er noe redusert, men antas likevel å ha en tilsvarende flomkarakteristikk som hovedelva. De andre potensielt anadrome sideelvene (Røyeelva, Moskoelva, Gæiraelva, Fielmaelva, Joselva, Puntaelva, Saraelva, Giebaavzi, Siemajoha og Sivrajohka) kommer alle fra høyereliggende fjellområder, og må regnes å ha tilsvarende flomkarakteristikk som hovedelva med kraftig vårflo og relativ liten vannføring ellers om året. Elvebredden langs de nederste 50 km av Reisavassdraget består av lett eroderbare masser. Konsekvensen av dette er at nedre del av Reisaelva har en urolig elvebunn med kraftig erosjon av elvebredden og at alger og annen bunnvegetasjon i større grad vaskes vekk enn i elver med mindre flompreg. Reisaelvas flomkarakter bidrar derfor til en lavere produksjon av bunndyr og dermed dårligere oppvekstforhold for laks enn i andre sammenlignbare elver. Det store omfang av forbygninger fører til økt vannhastighet noe som forsterker effekten av de kraftige flommene. Den lave yngeltettheten i Reisaelva, særlig i den nedre delen, har nok delvis sin forklaring i disse forhold, noe som ytterligere aktualiserer utsettingen av steiner i forbygningsområdet. Lav vintervannstand vil dessuten kunne bidra til større tap av rogn på grunn av tørrlegging enn i andre elver av tilsvarende størrelse.

3.9 Isforhold

Isen i Reisaelva ligger fra midten av november til midten av mai. På grunn av den lave

vintervannstanden, og den store forskjellen mellom høy og lav vannføring, vil isen ha en negativ effekt på flerårig kantvegetasjon. Denne effekten vil forsterkes av den kraftige vårflo. Den flerårige kantvegetasjonen, som i stor grad er busker og trær, bidrar til skjul for fisken. I tillegg vil nedfall fra trær og busker bidra med planteneringsstoffer og føde for bunndyr.

Utløpet av Mollis, Foto: Jon Andreas Ask

3.10 Vanntemperatur

Vanntemperaturen i Reisaelva er ikke målt systematisk over lang tid, men det ligger for tida 5 temperaturloggere i elva som vil bli tatt opp og avlest i løpet av 2006. Vanntemperaturen over året påvirker smoltalderen og dermed indirekte fiskeproduksjonen og tettheten av lakseyngel. Både yngelproduksjonen og yngeltettheten reduseres når smoltalderen øker. Man antar at temperaturen i Reisaelva gjennom året ikke er av laksefisk.

3.11 Vannkjemi

De kjemiske forholdene i Reisaelva er kartlagt av Jonsson & Blakar (1986). Målingene inkluderte parametre som pH, ledningsevne, alkalinitet og konsentrasjonen av de vanligste mineralene. I tillegg ble farge og turbiditet målt. Resultatet fra disse målingene viser verdier som anses å være innenfor

det området som er gunstig for produksjon av laksefisk. I hovedvassdraget forventes konsentrasjonen av plantenæringstoffer å være lavere enn i Joselva, og dermed neppe så høye verdier som en finner i høyproduktive lakseelver. Reisaelva forventes derfor å ha en noe mindre fødetilgang for fisk enn hva en finner i mer høyproduktive elver.

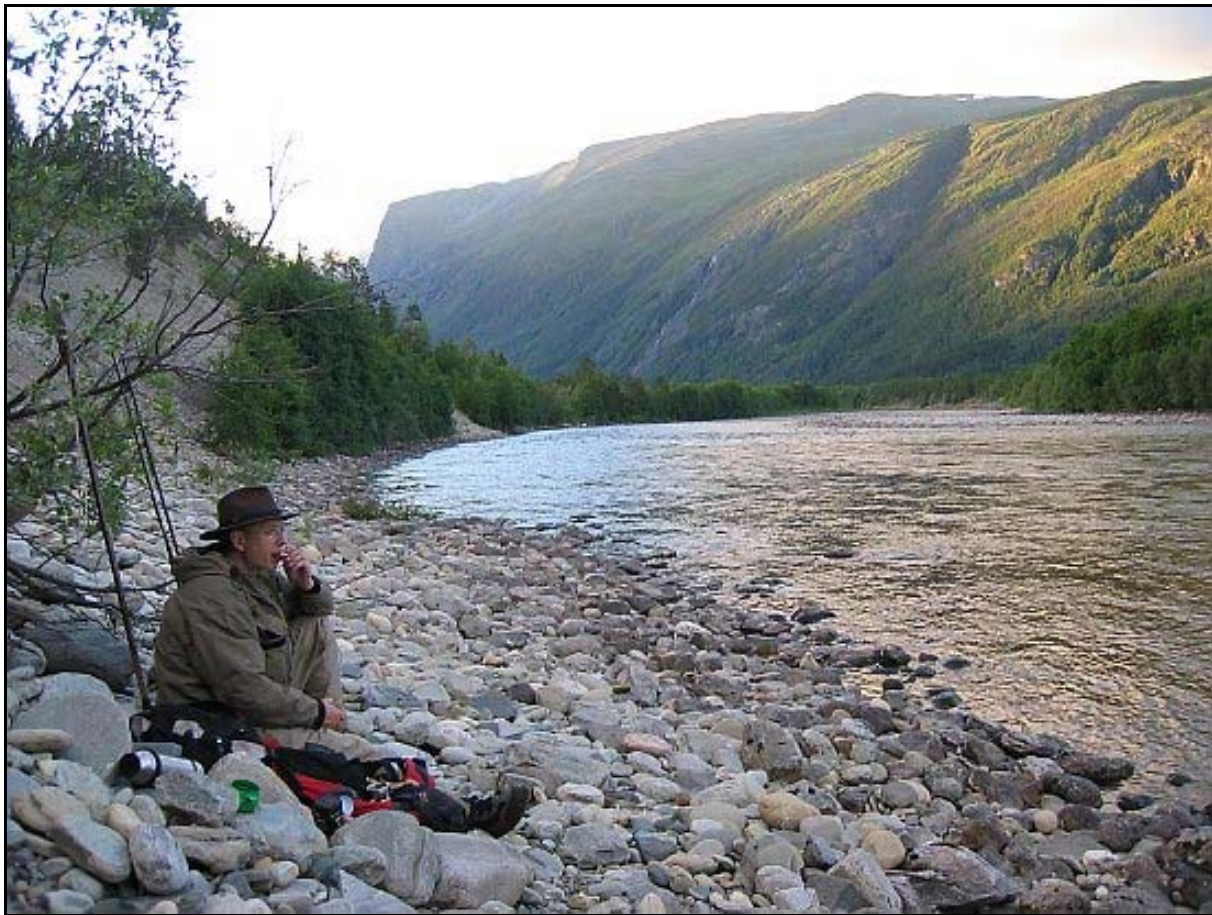

Foto: Tore Bjørnstad

BIOLOGISKE FORHOLD SOM KAN/HAR INNVIRKNING PÅ BESTANDENE AV LAKS, SJØØRRET OG SJØRØYE

4.1 Smoltalder og vekst hos lakseyngel

Oppvekstområder for lakseyngel er kartlagt av Halvorsen et al. (1994). Undersøkelsen konkluderer med at oppvekstområdene er en begrensende faktor i forbindelse med produksjonen av lakseyngel. Litt under halvparten av elva har bra eller meget bra oppvekstområder for lakseyngel.

Smoltalderen for laks gjenspeiler i stor grad varmemengden over året i elva under forutsetning av tilstrekkelig mattilgang til yngelen. I Reisaelva ble smoltalderen registrert i 1994 (Halvorsen et al. 1994). Undersøkelsen viste at lakseyngel fra øvre del (ovenfor Saraelv) stort sett vandrer ut som 4+, mens ca halvparten av yngelen i den nedre delen av elva (nedenfor Saraelv) smoltifiserte som 4 åringer, mens resten smoltifiserte som 5 åringer. I tillegg er størrelsen for de ulike aldersgruppene større i den øvre delen av elva enn i den nedre. Basert på skjellprøver ble smoltalderen beregnet til 4,3 år.

Registrering av lengden på yngelen viser større lengde for alle årsklasser i den øvre del av elva. Særlig viser yngel over 10 cm god vekst sammenlignet med nedre del av elva.

4.2 Gyte- og oppvekstforholdene for laks

Halvorsen et al. (1994) har vist at Reisaelva har god tilgang på gyteområder. Lav vintervannstand og dermed tørrlegging av rogn, samt bunnfrysning kan imidlertid bidra til produksjonen av plommeseckkyngel i elva er mindre enn hva tilgjengelig gyteområder og rognmengde tilsier.

Halvorsen et al. (1994) mener, med utgangspunkt i informasjon fra kjentfolk, at mesteparten av gyteplassene benyttes med unntak av enkelte mindre områder i den nedre del av elva.

Halvorsen et al. (1994) konkluderer med at tilgjengeligheten av gode oppvekstområder kan være en begrensende faktor. Likevel er veksten i den øvre delen av elva hos yngel over 10 cm, slik vi kan lese av figurene i rapporten til Halvorsen et al. (1994), bedre enn for eksempel yngelen i Altaelva (egne upublisererte data). Tendensen til god vekst for stor yngel bekreftes ytterligere i rapporten ved beregningen av lengden på smolten beregnet på grunnlag av skjellprøver. Den gode veksten tolker vi som en kompensasjonsvekst etter at konkurransen avtar med økende størrelse av lakseyngelen. At det er rom for kompensasjonsvekt tyder på at det finnes tilgjengelige oppvekstområder i den øvre delen av Reisaelva. Eventuelt utsett av fisk bør derfor skje i den delen av elva.

4.3 Sjølaksefiske

I Kvænangsbassenget (Skjervøy-, Nordreisa- og Kvæningen kommuner, - med innenforliggende Lyngen, Kåfjord og Storfjord) ble det i 1997 registrert et oppfisket kvantum på **ca 10 000 kg**, og for 1998 et oppfisket kvantum på **ca 14 000 kg**, fordelt på over 200 fiskeløyve (en del løyve er ikke i bruk). De samme årene ble det tatt ca 3 000 kg laks i regionens lakseelver (hovedsakelig Kvænangselva, Oksfjordelva og Reisaelva).

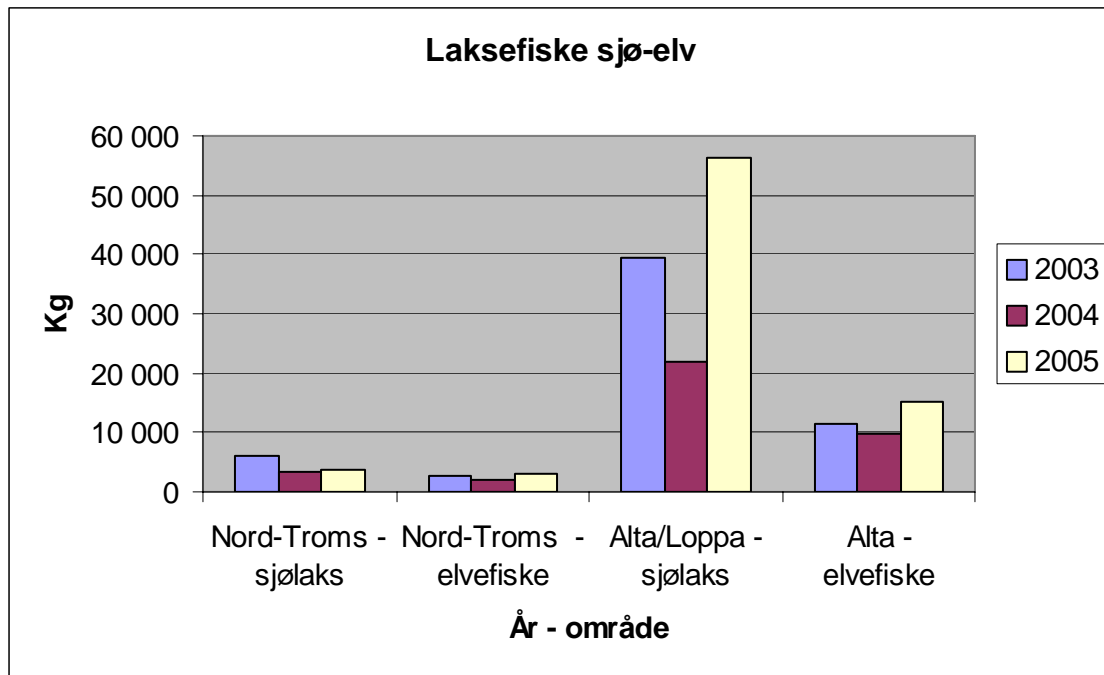
Tallene for sjølaksefisket i årene 2003, 2004 og 2005 er vesentlig lavere (Fig 5) Hvorvidt dette skyldes

reguleringene i fisketida, eller en mer generell nedgang i sjølaksebestanden usikkert. Elvefisket i regionen i den samme perioden viser svingninger, men likevel med mindre markante utslag enn i

sjøfisket.

Vi ser også at for naboregionen – Alta og Loppa er svingningene i sjølaksefangstene betydelig mer markante, men omkring et vesentlig høyere nivå (Alle tall hentet fra SSB 2006).

Fig. 5 – Fangsttall elv/sjøfiske

Laksen oppholder seg over 90% av sitt voksne liv i sjøen. Ikke uventet er derfor beskatningsgraden høyere i sjø enn i ferskvann, selv om kvanta som taes opp fra havet i dag er sterkt redusert i forhold til tidligere år. Dette skyldes ikke bare en sviktende laksebestand, men også at sjøfisket er påført betydelige restriksjoner.

I Trondheimsfjorden ble det i 2005 satt i gang et 5-årig prosjekt av organisasjonen Elvene rundt Tronsheimsfjorden med tanke på å kjøpe ut aktive sjøfiskere i fjorden. Sjølaksefiskerne ble tilbudt 75 kr pr. kilo basert gjennomsnittet av siste 5 fangsttall.

Med dette tilbudet klarte man å kjøpe ut ca 80% av sjølaksefiskerne som har stått for ca 75% av fangsten i fjorden. De foreløpige resultatene etter ett år er svært positive med tanke på å få mer laks opp i elvene.

Innen lakseforvaltningen i andre land med atlantisk laks har man også gode erfaringer ved å kjøpe ut aktive sjøfiskere for kortere eller lengre perioder. I Nord-Troms regionene er fortsatt fangstene i sjøen større enn i elvene. Dersom det er en målsetning å få mer laks opp i elvene så bør man også her vurdere å kjøpe ut de aktive sjøfiskerne. Ett slikt oppkjøp vil

derimot være kostnadskrevede og det spørres om det er økonomi i laksefisket i regionen til å forsvare dette.

4.4 Parasitter og sykdommer

Det er ikke registrert utbrudd av sykdommer eller parasitter av betydning i Reisaelva. Den store skrekken for et hvert vassdrag er smitte av parasitten *Gyrodactylus salaris*. Parasitten ble innført til Norge på 70-tallet gjennom smitte på smolt til oppdrettsnæringen. Gyroen har stor formeringsevne og det tar kort tid fra et vassdrag er infisert til det oppstår stor dødelighet blant laksunger. Sjørørret og sjørøye infiseres også av gyro og fungerer som smittebærere, men dør i liten grad av infeksjonen. Gyro har utryddet flere norske villaksstammer og i Troms så er 2 vassdrag i Reisaelvas nærhet infisert; Skibotnelva og Signaldalselva. På svensk og finsk side ligger Tornelvvassdraget hvor Gyro forekommer naturlig. Nedbørsfeltet til dette vassdraget grenser til Reisaelvas nedbørsfelt. Arten kan spres mellom vassdragene på en lang rekke måter; flytting av fisk, båt/kano/kajakk, vann, fiskeutstyr m.m. Faren for utilsiktet spredning som følge av menneskelig aktivitet er helt klart til stede. Det er derfor viktig å sørge for god informasjon rettet mot fiskere, men vel så viktig mot andre brukere av vassdraget. Det må i tillegg opprettes tilstrekkelig med velfungerende desinfeksjonsstasjoner.

4.5 Steinulke (*Cottus poecilopus*)

Reisaelva, sammen med Signaldalselva, er unik i norsk sammenheng ved å ha en bestand av steinulke. Steinulka er antagelig ikke satt ut i vassdraget i nyere tid, men har innvandret naturlig østfra. Tettheten av

steinulke i Reisaelva var i 1990 beregnet til 14,9 individer/100 m² (Halvorsen et al. 1994), i 1999 14,0 individer/100 kvm og i 2005 20,0 individer/100 kvm (Svenning 2006). På tross av et tynt bakgrunnsmateriale så kan det se ut til at steinulka også har økt de senere år. Næringsvalget til steinulke og lakseyngel i Reisaelva er svært lik (Gabler, 1994), og på den måten så kan det antas at det er et konkurranseforhold mellom laksunger og steinulke både om næring, men også om habitat (Svenning 2000). Forholdet artene i mellom er derimot komplekst og i hvor stor grad eventuelt steinulka virker negativt produksjonen av laksesmolt i vassdraget er det vanskelig å si noe entydig om. Hvordan forholdet er mellom steinulke og sjørørret/sjørøye er ikke kjent.

4.6 Predatorer

Reisaelva har en relativ stor bestand av fiskeender (siland og laksand). En undersøkelse (Moen, upubl.) har vist at 85 % av byttefiskene som disse endene tar er steinulke. Steinulke oppholder seg mellom steinene og det lange nebbet til fiskeendene er spesielt tilpasset til å fange byttedyr som oppholder seg mellom steinene. Fiskeendene er derfor antagelig med på å begrense bestanden av steinulke i Reisaelva og bør i så måte ikke beskattes.

Mink kan i gitte tilfeller være en betydelig predator på ungfisk i elv. Det foreligger ingen systematisk undersøkelse av mink langs Reisaelvas vassdraget, men oppfatningen i dag er at predasjon fra mink er av liten betydning i vassdraget. Reisa Elvelag bidrar årlig med støtte til den kommunale skuddpremieordningen for blant annet å stimulere til å holde bestanden nede.

Bestanden av sel i indre del av Reisaelfjorden anses

som liten av personer med kjennskap til disse områdene. År om annet så kommer sel opp i elva på vårparten, senest i 2005. Det ble da gitt fellingsstillatelse fra Fiskeridirektoratet og ett dyr ble felt. Sel kan være en betydelig predator på smolt i tiden smolten vandrer ut i havet. Det vil derfor være viktig å ha klare rutiner for skadefelling i de situasjoner der selen kommer opp i vassdraget.

4.7 Oppdrettslaks

Rømt oppdrettslaks er en betydelig trussel for villaksstammen. I 2005 rømte nær 700 tonn laks fra oppdrettsanlegg i norske fjorder, et tall som langt overstiger det årlige innsiget av villaks til norske elver. Oppdrettslaksen påvirker villaksen på flere områder:

1. rømt oppdrettslaks svømmer opp i elvene senere enn villaksen og ødelegger gytetropene som villaksen har laget
2. rømt oppdrettslaks er en konstant smittespreder av lakselus
3. rømt oppdrettslaks krysser seg inn i de ville laksestammene og reduserer overlevelsessevnen

På bakgrunn av skjellprøver fra fangstene i Reisaelva i 2005 så utgjorde oppdrettslaks 2,8 % av sportsfiskefangstene (15 juli til 30 august) og 8,1 % av høstfangstene (september/oktober). Dette er i godt samsvar med det gjennomsnittlige innslaget av oppdrettslaks i fangstene de siste fem årene, dvs. henholdsvis 2 og 10 % i sportsfiske- og høstfangstene (Svenning 2006). Sammenliknet med mange andre vassdrag så er innslaget av oppdrettsfisk i elva forholdsvis lavt. Det er å håpe at større fokus på problematikken og innføringen av oppdrettsfrie

fjorder/ nasjonale laksefjorder kan bidra til at problemet reduseres ytterligere. Det er derimot verdt å nevne at det har vært massive rømminger i regionen på forvinteren 2006, og det vil av den grunn være viktig å få en god dokumentasjon på innslaget av oppdrettslaks i 2006 sesongen. Dersom det et enkelt år registreres en stor oppgang av oppdrettslaks i vassdraget så bør elvelaget ha en strategi/beredskap for å begrense de negative effektene dette kan medføre.

Foto Marek Tachezy

4.8 Biotopforbedringer og fiskekultivering

Det er ikke iverksatt tiltak som har hatt biotopforbedring som mål eller begrunnelse. De siste årene, og med fortsettelse til 2008, pågår det et restaureringsprosjekt i regi av NVE. I all hovedsak

har dette dreid seg om å utbedre/bygge om gamle forbygninger, og noen steder åpne gamle flom/elveløp. Resultatet av disse arbeidene vil trolig også ha en positiv effekt på fiskebestandene i elva, da gjenåpningen av gamle flomløp med stor sannsynlighet vil bidra til å øke andelen tilgjengelige oppvekstområder for ungfisk. I disse planene ligger det også at skal tilplantes langs forebygningene. Tilplantning av flerårig vegetasjon som trær og busker vil virke positivt på livsmiljøet i elva ved at det gir skjul og tilførsel av plantenæringsstoffer, i tillegg til at det gir en estetisk forbedring i vassdragsnaturen. Det er ønskelig å sette fokus på biotopforbedrende tiltak i vassdraget med tanke på bedre oppvekstvilkårene for ungfisk. Med relativt enkle grep som for eksempel steinutlegging, så kan strømhastigheten bremses og gi standplasser/skjul for fisk. Slike tiltak må uansett gjøres i nært samarbeid med- og etter godkjenning av NVE.

4.9 Kultivering

Før krigen ble det satt ut lakseyngel fra et lakseklekkeri i Kjelleren. I forbindelse med kraftverket i Kildalselva ble det i 4 år fra 1986 til 1989 årlig utsatt mellom 25 000 og 45 000 lakseyngel i hovedvassdraget (Tarjei Heimdal, pers. med). Effekten av disse utsettene er ikke evaluert. Reisa Elvelag fikk i 2005 innvilget konsesjon for etablering og drift av klekkerivirksomhet. Anlegget er innvilget konsesjon med tanke på demonstrasjon av gammel kultiveringspraksis, men er dimensjonert for en eventuell framtidig utsetting i stor skala. Anlegget vil også kunne brukes i forhold til forsøks- og forskningsvirksomhet.

VESO – Veterinærmedisinsk Oppdragssenter har utarbeidet et forslag til forskningsprosjekt knyttet til utsetting av rogn og ensomrig settefisk i Reisavassdraget. Ved å merke rogn/yngel og å måle overlevelse i vassdraget håper man å kunne si noe om årsakene til dødelighet, samt vurdere om utsettinger i stor skala kan gi bidrag til økt laksebestand i vassdraget.

Illustrasjon: Leidulf Olsrud

5. BIOLOGISK HANDLINGSPLAN

	Tiltak	Referanse	Ansvar	Tidsrom	Kostnad i perioden
5.1	Overvåkning av laksebestanden; El-fiske, gytefisketelling, overvåkning av rømt oppdrettslaks og fangstrapportering	Side 23	Resia elvelag i samarbeid med Statskog, NINA og FMTR	2006-2010	300 000
5.2	Kunnskapsheving på sjørøye og sjørørret i vassdrageet.	Side 23	Reisa elvelag i samarbeid med Statskog og forskningsmiljø	2006-2010	100 000
5.3	Begrensninger i sjørøyeefisket	Side 24	Resia elvelag	2006	0
5.4	Se på mulighetene for videoovervåkning av oppgang i elva	Side 24	Reia elvelag i samarbeid med Lamberg bio-marin	2007-2008	10 000
5.5	Kultiveringsforsøk	Side 24	Reisa elvelag i samarbeid med VESO	2008-2010	200 000
5.6	Fiskereglere/revisjon av fylkesforskriften for fiske i vassdrag i Troms	Side 25	Reisa elvelag	2006-2007	0
5.7	Biotopforbedrende tiltak	Side 26	Reisa elvelag og NVE	2006-2010	?
5.8	Forebyggende tiltak mot <i>Gyrodactylus salaris</i>	Side 27	Reisa elvelag og Mattilsynet	Årlig	20 000
5.9	Fangst og tilbakeføring av yngel	Side 27	Reisa elvelag, Grunneierlaget evt. NJFF	Årlig	25 000
5.10	Overvåkning av og beredskap mot oppdrettslaks	Side 28	Reisa elvelag	Årlig	10 000

5.1- Overvåkning av laksebestanden

Som et ledd i overvåkingen av nasjonale laksevassdrag så har Direktoratet for Naturforvaltning satt i gang et større prosjekt for dokumentasjon av tilstanden i disse vassdragene. Reisa Elvelag fikk i 2005 innvilget støtte til et 3-årig overvåkningsprosjekt der det skal gjennomføres årlige ungfiskregistreringer på 12 faste stasjoner, foretas gytefisktelling langs hele hovedvassdraget og overvåkningsfiske av rømt oppdrettslaks. Prosjektet styres av Reisa elvelag, sluttrapport og kvalitetssikring av data utføres av Norsk Institutt for Naturforskning - NINA. Prosjektet hadde sin oppstart i 2005 og vil bli videreført i 2006 og 2007. Resultatene fra dette vil gi svært nyttig informasjon om tilstanden i vassdraget, og bli et viktig beslutningsgrunnlag i forhold til valg av strategi for forvaltningen av laksebestanden.

Sikre tall på beskatningen av fiskebestandene er svært viktig for å kunne følge utviklingen i bestandene, og samtidig kunne forvalte disse på en bærekraftig måte. Fangstrapper fra fiskerne er i denne sammenheng svært sentrale og det er viktig at elvelaget har et godt opplegg for innrapportering som sikrer en høy rapporteringsprosent.

Overvåkning av laksebestanden må følges opp også når prosjektet er avsluttet. Elektrofiske bør bli en årlig foreteelse og gjennomføres etter samme metodikk og på de samme stasjonene som nå er etablert. I tillegg så bør det etableres et opplegg for overvåkning av gytefisk. Årlig totaltelling av hele vassdraget vil sannsynligvis være for ressurskrevende til at det kan gjennomføres. Det må derfor ses på muligheter for et opplegg der deler av elva telles, eller at man

gjennomfører totaltelling hvert 2.-3. år. Hva som vil være å foretrekke må avklares med fagmiljøene. Dersom man får etablert oppgangstelling basert på videoovervåkning (pkt. 5.3) så vil behovet for en slik telling falle bort.

Oppsummering av tiltak:

- **Årlig opplegg for fangstrappertering.**
- **Årlig elektrofiske på faste lokaliteter.**
- **Gytefiskregistrering (totaltelling) i 2006 og 2007. Plan for videre oppfølging.**

5.2 – Kunnskapsheving på sjørøye og sjørørret i vassdraget.

Kunnskapen om disse to artenes liv og laden i vassdraget er i dag svært begrenset. Sjørøya har i alle år vært en svært viktig og ettertraktet fiskeart i vassdraget, og Reisaelva blir sett på som ei av de beste sjørøyelvene i landet. I de senere år så har også sjørørreten vist betydelig vekst og reisaelva er nå ei av fylkets beste sjørørretelver målt i fangst. En generell kunnskapsoppbygning om disse to artenes forekomst og bruk av vassdraget vil være viktig i forhold til å kunne drive en kunnskapsbasert forvaltning. Reisa elvelag bør i planperioden sette av midler til å kunne gjennomføre en eller flere kartlegginger av vassdraget med tanke på disse to artene. Det bør og knyttes kontakt mot relevante utdanningsinstitusjoner for om mulig å kunne få studenter til å gjennomføre prosjekt- og/eller hovedoppgaver på temaet. Statskog Troms vil i egen regi i 2006 gjennomføre en bonitering og kartlegging av Josvassdragets betydning for spesielt sjørørret, men også sjørøye.

Oppsummering av tiltak:

- **Kartlegge sidevassdragenes betydning for sjørøye og sjørørret, og muligheter for produksjon av laks. Joselva i 2006.**

- **Fielbma i 2007.**
- **Årlig kontakt mot utdanningsinstitusjoner for å tilby studentoppgaver på relevante tema.**

5.3 – Begrensninger i sjørørefisket

Sjørørefisket i Reisaelva har de siste årene vist en negativ trend både i total fangst, og gjennomsnittsvekter på den fisken som fanges. Inntil man får økt kunnskap om sjørøya i vassdraget så bør man være "føre var" og innføre begrensninger i fisket. Som et strakstiltak bør det innføres døgnkvote på sjørøye, samt at minstemålsbestemmelsene må

presiseres. På sikt kan det og være aktuelt å innføre ytterligere begrensninger på de beste røyeplassene mht. fisketid osv.

Oppsummering av tiltak:

- **Utviklingen i røyebestanden må følges nøye fra år til år.**
- **Det innføres døgnkvote på sjørøye fra sesongen 2006. Eks. 5 fisk pr. døgn.**
- **Minstemålsbestemmelsene må presiseres og kontrolleres.**

Gytefisktelling/ overvåkning av rømt oppdrettslaks. Foto: John Lambela

5.4 - Videoovervåkning av oppgang i vassdraget

Utviklingen innenfor utstyr for videoovervåkning/telling av oppvandrende fisk i vassdrag skjer raskt. Slikt utstyr blir i dag brukt med hell i mange vassdrag, men inntil i dag fortrinnsvis i mindre elver enn Reisaelva. Med hydroakustisk telling/ videoovervåkning så er det mulig å få et rimelig nøyaktig tall på totaloppgangen av fisk elva, noe som i forvaltningsøyemed er svært ønskelig. Sammenholdt med gode fangststatistikker så vil man ha full kontroll både på hvor stor beskatningen har vært, og gytebestanden i elva.

Oppsummering av tiltak:

- **Reisa elvelag skal utrede om det lar seg gjøre å etablere telling av oppvandrende fisk i vassdraget, og samtidig hvilke kostnader som er knyttet til etablering og drift av slikt utstyr. Utredningen skal være gjort innen utgangen av 2007.**

5.5 – Kultiveringsforsøk

Om det skisserte VESO- forsøket vil bli iverksatt vil måtte avhenge av hvilke resultat som framkommer av overvåkningsprosjektet i årene 2006 og 2007. Dersom den positive trenden som ble registrert i hovedvassdraget i 2005 fortsetter så vil et slikt prosjekt være lite relevant. Skulle derimot det motsatte være tilfelle, og at vi går inn i en ny nedgangsperiode, så kan det være interessant å få avklart om hjelpeutsettinger av rogn vil bidra til en økt overlevelse av ungfisk i vassdraget. Skal et slikt prosjekt gjennomføres så må det gjøres i tett samarbeid med forskningsinstitusjoner med fagkompetanse slik at resultatene kan kvalitetssikres. En eventuell framtidig storskala utsetting i Reisaelva

vil bare kunne bli en realitet dersom forsknings og fagmiljøene gir sine anbefalinger til tiltaket. Med andre ord så må vi være sikre på at vi får gode nok data ut fra et slikt prøveprosjekt til at det kan gis entydige tilrådninger/konklusjoner på om det vil bidra til å øke produksjonen av laks i vassdraget.

I samband med kartleggingen av sidevassdragenes betydning for sjørøye og sjørret så vil man og kunne få nyttig kunnskap om disse elvene/bekkenes potensial for produksjon av laks. Sannsynligvis så vil den beste effekten av hjelpeutsettinger være dersom man kan ta i bruk nye områder i vassdraget som pr. i dag ikke er fiskeproduserende, men hvor de biologiske og fysiske forhold ligger til rette for det. Eventuelle utsettinger som følge av prøvedrift/demonstrasjonsvirksomhet i klekkeriet bør derfor konsentreres om slike områder. Før dette gjøres så må den nåværende tilstand dokumenteres og det må foreligge plan for oppfølging og måling av effekten av utsettingene. Som nevnt ovenfor så må slike prosjekt gjennomføres i tett samarbeid med forsknings- og fagmiljø.

Oppsummering av tiltak:

- **Det skisserte forskningsprosjektet på utsetting av rogn i vassdraget avventes inntil det pågående overvåkningsprosjektet er avsluttet.**
- **Sidevassdragene må undersøkes/boniteres for å kunne avdekke ”nye” områder for produksjon av laks. Kartleggingen må sees i sammenheng med tilsvarende for sjørret/sjørøye.**
- **Utsetting av rogn som følge av prøvedrift/demonstrasjon av klekkeriet bør fortrinnsvis gjøres i sidevassdrag som per i dag ikke er produktiv.**

5.6 – Fiskeregler/revisjon av fylkesforskriften for fiske i vassdrag i Troms

For Reisaelvas vedkommende så inneholder gjeldende fylkesforskrift bestemmelser om fisketid, utsettingspåbud for stor laks (Over 5 kg/80 cm) og døgnkvote på 3 fisk. Gjeldende forskrift ble vedtatt i 2003 med gyldighet til og med sesongen 2007. Fylkesmannen kan i gitte tilfeller innvilge dispensasjon fra forskriften, noe som blant annet ble gjort i Reisaelva i forkant av sesongen 2005 da døgnfredningen ble opphevet i sone 1. Etter den relativt gode fiskesesongen i 2005 så har det kommet sterke signaler på at både fiskestart og utsettingspåbudet for stor laks bør oppheves/endres. Gjeldene bestemmelser om fisketid og utsettingspåbud kom med bakgrunn i den store nedgangen i laksebestanden som ble registrert på 90-tallet og fram til 2001. Nedgangen kan med stor sannsynlighet tilskrives for hard beskatning både i sjø og elv. Begrensningene på fisket i Reisaelva er derfor innført med tanke på å få mer gytefisk i elva, som igjen skal sikre rekrutteringen for nye generasjoner.

I prinsippet så er det ønskelig at det gjeldende regelverk overholdes i forskriftsperioden. Dette ut i fra det faktum at 3-5 år er kort tid for å evaluere de iverksatte tiltakene, og det at man ved å avvente resultatet fra det pågående overvåkningsprogrammet, vil ha et bedre beslutningsgrunnlag i forhold til å vurdere hvilke endringer som er tilrådelig. På den andre siden så er det viktig at det regelverk som til enhver tid er gjeldende har aksept/forståelse blant brukerne av vassdraget. Det hjelper lite å sette begrensninger dersom disse ikke overholdes. Sett i lys av dette så vil kanskje en tillempling av regelverket i

retning av at det blir tillat å ta stor hannlaks være et skritt på veien for å skape aksept blant fiskerne og samtidig sikre oss at vi får gode og sikre fangstrappoter. Det er pr i dag ingen sterk faglig begrunnelse mot at det kan fiskes stor hannlaks da det alltid være tilstrekkelig med hannlaks i elva til at rognen blir befruktet. På den andre siden så er viktig at det gjeldende regelverk er kontrollerbart, og en eventuell tillempling av regelverket må ikke medføre at også beskatningen av stor hunnlaks øker. I dette så ligger det noe usikkerhet knyttet til hvor godt fiskerne ser forskjell på hunn- og hannlaks. Det må derfor informeres godt blant de "ikke kyndige" om hvordan man ser forskjell på disse. Det er også tilrådelig at innleveringsplikten for stor hunnlaks opprettholdes slik at det ikke gis mulighet til å beholde hunnfisk der denne er for skadd til å settes ut, eller i tilfeller der det tas feil av hunn- og hannfisk.

Gjeldende fiskeregler må også tilpasses mht. redskapsbruk, slik at disse samsvarer med de vedtatte forvaltningsmål. I dette så ligger det at man ikke må tillate bruk av typiske storlaksredskaper all den tid man ønsker å redusere beskatningen av stor laks.

Det har kommet innspill på at det er ønskelig å framskynde fiskestart i vassdraget til 25. juni eventuelt 1. juli. Det er mange hensyn å ta når det gjelder fastsettingen av fisketider i et vassdrag. På den ene siden har du fiskerne som gjerne ønsker en lengst mulig fiskesesong, og på den andre siden forvalterne som også må ta hensyn til fiskebestandene. Når det gjelder dagens fiskestart så samsvarer den med oppstart for fiske i fjorden. En eventuell framskynding i elva vil derfor med stor sannsynlighet medføre det samme i fjorden, noe som vil øke den totale beskatningen av laks. Før man går inn for å framskynde fiskestarten så må man være sikre på at

fiskebestandene tåler en økt beskatning, noe som det pågående overvåkningsprosjektet forhåpentligvis kan gi svar på. Elvelaget vil derfor være bedre rustet til å kunne foreslå endringer i fisketiden når revisjonen av fylkesforskriften tar til i 2007. Eventuelle endringer i fisketid vil i så fall kunne tre i kraft fra og med sesongen 2008.

Oppsummering av tiltak:

- For å skape aksept for gjeldende regelverk kan det åpnes for at det kan fiskes etter stor hannlaks. Åpning for dette kan kun gis gjennom at elvelaget

innvilges dispensasjon fra fylkesforskriften. Utsettingspåbud for hunnlaks over 5 kg/80 cm opprettholdes. Det samme gjør døgnkvoten på 3 laks.

- Det utarbeides fiskeregler som mht. redskapsbruk ikke stimulerer til fangst av stor laks.
- Gjeldende fisketider i vassdraget opprettholdes i forskriftsperioden. Fram mot revisjonen gjøres det på bakgrunn av eksisterende kunnskap en avveining av fordeler og ulemper knyttet til eventuelle endringer både for laks, sjørret og sjørøye.

Essadørme. Foto: Tore Bjørnstad

5.7 – Biotopforbedrende tiltak

Restaureringsprosjektet som pågår i elva i regi av NVE vil med stor sannsynlighet ha en positiv effekt på oppvekstforholdene for ung fisk i vassdraget. Da prosjektet ikke har som hovedmål å bedre forholdene for fiskebestandene så bør elvelaget ha en dialog med NVE for om mulig å få enda mer ut av de tiltakene som gjøres. Som tidligere nevnt så kan man med enkle grep bedre oppvekstforholdene i vassdraget. Når nå maskinene først er i elva så er det viktig at elvelaget drar nytte av dette slik de tiltak som gjøres blir best mulig for fisken. I de tilfellene det er snakk om tiltak som med stor sannsynlighet vil ha god effekt på oppvekstforholdene for fisk i vassdraget så bør elvelaget også kunne bidra økonomisk.

Oppsummering av tiltak:

- **Elvelaget må tidlig i planperioden (2006) få et møte med NVE for å få innblikk i status og videre framdriftsplan i restaureringsprosjektet. Samtidig bør og muligheten for eventuelle fellesprosjekter vurderes.**

5.8 – Forebyggende tiltak mot *Gyrodactylus salaris*.

Forebyggende tiltak for å hindre smitte av parasitten *Gyrodactylus salaris* er en løpende oppgave som vil måtte ha høy prioritet gjennom hele planperioden. Reisa elvelag må i samarbeid med Mattilsynet som er overordnet myndighet på dette området sørge for at det er tilstrekkelig med desinfeksjonsstasjoner. De enkelte stasjonene må også kvalitetssikres i forhold til opplæring av de som skal utføre desinfeksjonen. Klare retningslinjer på når, og hva som skal desinfiseres bør utarbeides. Det må også sørges for

god informasjon om Gyro i og langs vassdraget. Informasjonen må være tilgjengelig på flere språk og være spesielt rettet mot turister og andre brukere av vassdraget.

Oppsummering av tiltak:

- **Årlig høy beredskap for å hindre smitte av *Gyrodactylus Salaris*. Klare retningslinjer og instruks for desinfisering, årlig oppfølging av stasjoner og god informasjon langs vassdraget**

5.9 – Fangst og tilbakeføring av yngel

I etterkant av flomperioder kan store mengder yngel bli stående innestengt i dammer og flomløp. Det har lenge vært ønskelig å sette i verk tiltak for flytte fisken ut i vassdraget igjen. Det bør derfor gjøres et forsøk der man ved hjelp av elfiskeapparat fanger fisken og setter den tilbake i vassdraget. Dersom det viser seg at forsøket er vellykket mht. antall fisk som fanges og at kostnadene ved tiltaket står i forhold til dette, så bør dette gjøres årlig.

Oppsummering av tiltak:

- **Det gjøres et forsøk på å flytte innestengt yngel fra dammer og flomløp. Forsøket gjennomføres av elvelaget i samarbeid med grunneierlaget og eventuelt Nordreisa jeger- og fiskerforening. Dersom forsøket er vellykket bør det tiltaket bli en årlig oppgave.**

5.10 - Overvåkning av og beredskap mot oppdrettslaks

Overvåkning av rømt oppdrettslaks er en årlig løpende oppgave i planperioden. Overvåkingen gjøres ved innsamling av skjellprøver i fiskesesongen, samt ved overvåkningsfiske (notfiske) på høsten. Dersom det ett år registreres uforholdsmessig stor andel oppdrettslaks i vassdraget så bør det i samarbeid med forvaltningsmyndighetene settes i verk tiltak for redusere skadevirkningene. Aktuelle tiltak i så måte vil være et uttrakt høstfiske med bruk

av not og nødvendige redskaper for å ta ut mest mulig av den fisken man med sikkerhet kan si er oppdrettlaks.

Oppsummering av tiltak:

- **Årlig overvåkning i form av innsamling av skjellprøver både i fiskesesongen og ved høstfiske.**
- **Beredskap i forhold til å iverksette ekstraordinære tiltak dersom det registreres store mengder oppdrettslaks i vassdraget.**

Dissaltakka. Foto Tarjei Gunnestad

6. HANDLINGSPLAN FOR NÆRING OG REKREASJON

	Tiltak	Referanse	Ansvar	Tidsrom	Kostnad i perioden
6.1	Oppsyn	Side 29	Reisa elvelag	årlig	750 000
6.2	Tilretteleggingsplan for vassdraget	Side 29	Reisa elvelag	2006-2007	10 000
6.3	Oppfølging av tiltak i tilretteleggingsplanen	Side 29	Reisa elvelag	2008-2010	?
6.4	Markedsføring og salg	Side 29		Årlig	50 000
6.5	Arrangement ved sesongstart	Side 31	Reisa elvelag i samarbeid med NJF	Årlig	?
6.5	Folkemøte/informasjonsmøte	Side 31	Reisa elvelag	Årlig	5000

6.1 – Oppsyn

Reisa elvelag bruker hvert år et betydelig beløp for å holde oppsyn i vassdraget. Det registreres derimot at fiskekulturen er i ferd med å endre seg til det bedre, men årlig så beslaglegges fortsatt garn i vassdraget. Det vil fortsatt være behov for et sterkt oppsyn i årene som kommer, men oppsynet bør etter hvert få mer av sin tid målrettet mot informasjon og tilrettelegging overfor kortkjøperne. Reisa elvelag har inngått en 2-årig avtale med Reisadalen grunneierlag om kjøp av oppsynstjenester for sesongen 2006 og 2007. Statskog Fjelltjenesten/SNO utfører også oppsyn i vassdraget i form av grunneieroppsyn på statens grunn, forlengelse av sjølaksoppsynet og oppsyn i verneområder. Nordreisa jeger- og fiskerforening jobber med å etablere et frivillig ”grønt oppsyn” etter oppdrag fra elvelaget. Dette oppsynet skal fungere mer som naturguider i forhold til å drive informasjon og tilrettelegging, men deres tilstedeværelse vil også fungere preventivt med tanke på ulovligheter.

6.2 – Tilretteleggingsplan for vassdraget

Reisa elvelag bør lage en plan for tilretteleggingstiltak i vassdraget. Planen bør avdekke behov for tiltak i form av skilting, informasjonstavler, merking/rydding

av stier, opparbeidelse av parkeringsplasser, bålplasser og gapahuker. De enkelte tiltak må i planprosessen avklares med grunneier. Tiltakene må kostnadsberegnes og prioriteres i forhold til hva som bør komme først og sist. Elvelaget bør tidlig i perioden sette ned en arbeidsgruppe som gis mandat til å utarbeide en tiltaksplan for tilrettelegging i vassdraget. Planen skal forelegges styret i løpet av 2007.

6.3 – Oppfølging av tilretteleggingsplan for vassdraget.

Vedtatte tilretteleggingsplan skal følges opp i årene 2008-2010. De planlagte tiltak skal innarbeides i en årlige budsjettprosessen og godkjennes av styret

6.4 – Markedsføring og salg

Reisa elvelag jobber i dag med en presentasjonsside av vassdraget på www.inatur.no. Inatur er en landsdekkende portal for presentasjon og salg av friluftstilbud som jakt, fiske, overnatting m.m. og er satt i drift gjennom et samarbeid mellom Norges jeger- og fiskerforbund, Norges Skogeierforbund, Norges Fjellstyresamband og Statskog. Inatur har i dag etablerte løsninger for salg av fiskekort og

fangstrapportering over nett. Reisa elvelag må ta stilling til om det skal åpnes for kjøp av fiskekort over nett, eller om presentasjonen først og fremst skal inneholde informasjon om vassdraget, fiskeregler m.m.

Reisa elvelag må også ta stilling til om det skal opprettes en egen hjemmeside for Reisaelva/elvelaget. Erfaringsmessig så er det ressurskrevende både tidsmessig og økonomisk å få laget gode nettsider. Det er også en ikke ubetydelig jobb å holde sidene à jour med løpende oppdateringer. På den andre siden så vil en slik nettside være viktig i informasjons- og markedsføringssammenheng dersom man klarer å holde siden oppdatert med nyheter om elva/vassdraget, løpende fangstrapporter i

sesongen osv. Kanskje kan en slik nettside realiseres i samarbeid med andre aktører i Nordreisa eks. Halti Nasjonalparksenteret.

Reisa elvelag bør tidlig i planperioden får utarbeidet et fiskekart for vassdraget. Kartet må synliggjøre adkomstveier, parkeringsplasser, stier, sonegrenser m.m. Det bør i tillegg inneholde viktig informasjon om vassdraget, de ulike fiskeartene, desinfeksjon/gyro og gjerne fisketips i form av redskap og plasser. Et slikt kart vil, spesielt for tilreisende, lette tilgjengeligheten til vassdraget og være et svært godt produkt for salg/markedsføring av elva.

Tilrettelegging ved Sieima. Foto Tarjei Gunnestad

6.5 – Arrangement ved sesongstart

Reisa elvelag bør i samarbeid med for eksempel Nordreisa jeger og fiskerforening se på muligheten for å få til et arrangement i forbindelse med sesongstart i elva. Målet må være å få til en ”happening” som samler fiskere og andre interesserte dagen før fisket i elva starter. Dersom det lar seg gjøre i forbindelse med revisjon av fisketidene så bør elvelaget arbeide for at sesongstart kan legges i forbindelse med helg, for eksempel første søndag i juli. På den måten vil man være sikret at arrangementet kan holdes i forbindelse med helg. Arrangementet vil være viktig i forhold til å skape

interesse og engasjement omkring elva og fisket, i tillegg til at det vil være viktig i forhold til å nå ut med informasjon til fiskerne.

6.6 – Folkemøte/informasjonsmøte

Reisa elvelag bør som et ledd i oppfølgingen av driftsplanen arrangere et årlig folkemøte. Møtet bør avholdes i nærhet til fiskesesongen, enten rett før sesongstart eller like i etterkant. Møtet vil være viktig for elvelaget i forhold til å nå ut med informasjon, og samtidig få tilbakemelding på forvaltningen vassdraget. Møtet kan også inneholde en faglig del med presentasjon av resultat fra pågående/gjennomførte prosjekter.

Kanopadling i Reisaelva. Foto Odd Rudberg

7. REFERANSER

Anon, 1999. Årsrapport for Reisa eleveierlag for 1998

Chadwick, EMP. 1985. The influence of spawning stock on production and yield of Atlantic salmon, *Salmo salar* L., in Canadian rivers. *Aquaculture and Fisheries Management* 1985, 1, 111-119.

Eie, JA, Brittain, JE & Eie JA. 1993. Biotopjusteringstiltak i vassdrag. Kraft og miljø nr 21, NVE - Norges vassdrags- og energiverk.

Gabler, HM. 1994. Næringsinteraksjoner mellom laksunger (*Salmo salar*) og steinulke (*Cottus poecilopus*) i Reisaelva. Cand. scient. oppgave, Norges Fiskerihøgskole, Ubiv. i Tromsø, 66p.

Gunnestad, T. 1992. Grunnlag for vannbruksplanlegging i Reisaelva. Nordreisa kommune – miljøvernlederen.

Halvorsen, M, Kristoffersen, K & Graven, FR, 1994. Fiskeribiologiske undersøkelser i Reisaelva. Fylkesmannen i Troms. Rapport nr. 58.

Haugerud, RE & Gabler, HM. 1995. Reisa dalen. Info-hefte. Fylkesmannen i Troms.

Huru, H, 1980. Livet i ferskvann. I: Møller, J, (red), Midlertidig vernede vassdrag i Nord-Norge - Undersøkelser i Reisa vassdraget, Ottar, nr 124. s. 37

Jonsson, N & Blakar, IA, 1986. Kjemisk overvåking av norske vassdrag. Rapport fra Direktoratet for naturforvaltning. 1, 1987, ISSN 0332-7329.

Karlström, Ö. 1977. Biotopval och besättningstäthet hos lax- och öringungar i svenska vattendrag. Information från Sötvattenslaboratoriet, Drottningholm. nr 6.

Kristoffersen, K. & Jørgensen, L. 1996. Kultiveringsplan for ferskvannsfisk i Troms: Mål, retningslinjer og prioriteringer. Fylkesmannen i Troms. Rapport nr. 66.

Larsen, T. & Lund, F.R., 1997. Parasitter i lakseyngel fra Altaelva. Høgskolen i Finnmark, HiF- Forskning 1997:3, Høgskolen i Finnmark, Alta. ISBN: 82-7541-142-4.

Måseide, A. 1997. Noen moment til ei vurdering av lakseproduksjonen i Reisaelva. Upublisert notat.

NJFF 2006. Sjøørretfiske i sjøen. Et informasjonshefte utgitt av Norges Jeger- og Fiskerforbund.

NVE 2004. Helhetlig tiltaksplan for Reisa vassdraget. FAKTA – Informasjon fra Norges vassdrags- og energidirektorat nr. 4 2004.

Rudberg, OH, 1989. Elvebåtregistreringa. 1985 - 1989. Notat. Nordreisa kommune, Miljøvern avdelinga.

Saksgård, LM, Heggberget, TG, Jensen, AJ og Hvidsten, NA., 1992. Utbyggingen av Altaelva - virkningen på laksebestanden. Norsk institutt for naturforskning - Forskningsrapport 34.

Saltveit, SJ, Brabrand, Å & Pavels, H. 1998. Tiltak etter flom i Nord-Norske vassdrag. Fiskeundersøkelser i Lakselva, Eibyelva og Reisaelva i Finnmark og Troms. Laboratorium for ferskvannøkologi og innlandsfiske. Rapport nr. 180.

Staubo, I & Rudberg, OH, 1989. Forurensningsundersøkelse av Reisa vassdraget, 1989. Rapport. Nordreisa Kommune.